

MAAILMAN TEATTERIPÄIVÄN JULISTUS 2018

Sabina Berman, Meksiko

Kirjailija, journalisti

Meillä on kyky kuvitella

Heimo on metsästävässä lintuja pikkukivet aseenaan, kun valtava mammutti tulee paikalle ja MYLVII – ja samalla hetkellä yksi pienistä ihmisistä MYLVII mammutin lailla. Sitten kaikki juoksevat...

Tuo heimon naisjäsenen päästävä mammutin mylvintä – haluan kuvitella hänet naiseksi – on alku sille, mikä tekee meistä tämän lajin joka olemme. Lajin joka kykenee jäljittelemään sellaista mitä emme ole. Lajin joka kykenee Toisen esittämiseen.

Hypätään kymmenen, sata tai tuhat vuotta ajassa eteenpäin. Heimo on oppinut jäljittelemään toisia olentoja ja esittää luolan perällä, tulen värisevässä loimussa, aamulla tekemänsä metsästysretken. Neljä miestä mammuttina, kolme naista jokena, miehet ja naiset lintuina, puina, pilvinä. Koska heimolla on teatterin tekemisen kyky, se voi tällä tavoin vangita menneisyyden. Mikä vielä ihmeellisempää, se voi tällä tavoin keksiä mahdollisia tulevaisuuksia: harjoitella mahdollisia tapoja voittaa mammutti, joka on sen vihollinen.

Mylvinnästä, vihellyksestä, solinasta – tuon ensimmäisen teatterin onomatopoeettisista ilmauksista – tulee myöhemmin kieltä. Puhutusta kielestä tulee kirjallista kieltä. Toista reittiä

pitkin teatterista tulee rituaali, sitten elokuva. Ja kaikki nämä muodot säilyttävät yhä sisällään oman siemenensä, teatterin. Yksinkertaisimman esittämisen tavan. Elävän esittämistavan. Mitä yksinkertaisempaa teatteri on, sen läheisemmin se liittää meidät inhimillisistä kyvyistä hämmästyttävimpään, kykyyn esittää Toinen.

Tänään kaikissa maailman teattereissa juhlitaan tätä huikeaa inhimillistä kykyä: teatterin tekemisen kykyä. Kykyä esittää, kykyä vangita oma menneisyys jotta sitä voisi ymmärtää – tai keksiä heimolle mahdollisia tulevaisuuksia, jotta kaikki olisivat vapaampia ja onnellisempia.

Puhun tietenkin sellaisesta teatterista joka on oikeasti merkittävää, ei pelkkää viihdettä.

Tämän päivän merkittävät teatteriteokset pyrkivät aivan samaan kuin vanhimmatkin teokset: esittämisen kyvyn avulla voittamaan nykyajan viholliset, jotka uhkaavat heimon onnellisuutta.

Mitä mammutteja heimon teatterilla on tänä päivänä voitettavanaan?

Mielestäni suurin mammutti on ihmissydänten vieraantuneisuus. Se että kykymme eläytyä toisiin, kokea myötätuntoa, on katoamassa. Kuten myös kyky eläytyä siihen Toiseen, joka ei ole inhimillinen: luontoon.

Mikä paradoksi! Juuri nyt, humanismin viimeisellä rannalla – antroposeenikauden lopulla, jolloin maapalloa eniten muuttava ja muuttanut luonnonvoima on ihminen – teatterin missio on käänteinen suhteessa siihen, mikä alun perin kokosi heimon luolan perälle teatteria tekemään: tänään meidän on pelastettava yhteytemme luontoon.

Vielä paremmin kuin kirjallisuus, vielä paremmin kuin elokuva, juuri teatteri – joka vaatii ihmisiä olemaan läsnä toisten ihmisten edessä – sopii ihmeellisen hyvin pelastamaan meidät siltä, että muuttuisimme algoritmeiksi. Pelkiksi abstraktioiksi.

Ottakaamme teatterista pois kaikki tarpeeton. Riisukaamme se alasti. Sillä mitä yksinkertaisempaa teatteri on, sitä paremmin se muistuttaa meitä ainoasta kiistämättömästä asiasta: olemme olemassa vain ajassa, olemme olemassa niin kauan kuin olemme lihaa ja verta ja rinnassamme sykkii sydän. Olemme vain tässä ja nyt.

Eläköön teatteri, taiteista vanhin. Taiteista läsnäolevin. Taiteista ihmeellisin. Eläköön teatteri!

Suom. Tarja Roinila